

Мониторинг и подобрување на капацитетот на институциите во справување со организиран криминал и корупција
Monitorimi dhe përmirësimi i kapaciteteve të institucioneve në ballafaqim me krimin e organizuar dhe korrupsionin
Monitoring and improvement of the institutions capacity's fighting organized crime and corruption

This project is funded by the European Union

МОНИТОРИНГ БРИФ

На судски постапки поврзани со
организиран криминал и
корупција

Издавач:

Коалиција „Сите за правично судење“

Автор:

Проф. д-р Гордан Калаџиџев

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската унија. Нејзината содржина е единствена одговорност на Асоцијацијата за Демократски Иницијативи и Коалицијата Сите за правично судење и истата не ги одразува ставовите на Европската унија

Достапно единствено како електронско издание

АКТУЕЛНИ СУДСКИ ПОСТАПКИ

Постапките се следени во месец **април 2020 година** кои се водат пред Основниот кривичен суд во Скопје.

ПРЕДМЕТИ НА ЈАВНОТО ОБВИНТЕЛСТВО ЗА ГОНЕЊЕ НА ОРГАНИЗИРАН КРИМИНАЛ И КОРУПЦИЈА

КОК-2/20 – под кодно име „Организатори 27ми Април“

На ден 15.04.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи. Рочиштето е одложено по барање на одбраната а поради користење на мерки од Владата за заштита од КОВИД-19 вирусот.

На ден 28.04.2020 година, рочиштето за главна расправа повторно се одложи од истите причини.

КОК-116/19 – под кодно име „Рекет“

На ден 03.04.2020 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на доказна постапка со испитување на тројца сведоци, предложени од страна на одбраната на второ-обвинета во постапката. Во текот на рочиштето, се спроведе директно испитување на сведоците од страна на одбраната, по што судот и даде прилика на јавната обвинителка да продолжи со нивно вкрстено испитување, но оваа можност не беше искористена од нејзина страна. Во текот на испитувањето, застапникот на обвинението приговараше за начинот на кој се поставуваат прашањата од страна на одбраната, при што судот сите приговори ги нотираше на записник. Јавноста беше исклучена од рочиштето, за што судот не донесе посебно решение, но претседателот на судечки совет наведе дека се исклучува јавноста од судењето, а како причина за исклучување е чување на деловна тајна. На рочиштето беше дозволено присуство на претставник од Коалиција во својство на стручна јавност. На самиот крај од рочиштето за главна расправа, претседателот на судечки совет се осврна на жалбата изјавена од страна на првообвинетиот по однос на мерката притвор на начин што прочита дел од решението и наведе дека истата се одбива како неоснована со образложение дека во оваа фаза на постапката, други мерки за обезбедување на присуство не би биле ефикасен механизам.

На 09.04.2020 година, на закажаното рочиште за главна расправа не се продолжи во фаза на дополнително на доказна постапка (како што било претходно предвидено), а заради тоа што во текот на рочиштето беа поднесени повеќе предлози и приговори во врска со доказните материјали кои јавниот обвинител претходно наведе дека ќе ги изведува. Поради ова, судечкиот совет донесе неколку процесни решенија со кои се направени промени во врска со изведување на дополнителните докази на обвинителството. Текот на рочиштето се снима аудио-видео, а паралелно со тоа се води и записник од страна на записничар преку директно внесување. Дополнително, во текот на рочиштето, одбраната се пожали по однос на тоа што првообвинетиот во време на КОВИД-19, се наоѓа во притвор, па како резултат на тоа, има на располагање само 15 минути време да поразговара со неговиот бранител по однос на неговиот исказ и одбрана.

На 10.04.2020 година, рочиштето за главна расправа се одложи. Причината за одлагање е поради вршење на прегледи и тестирања на притворените лица за КОВИД-19. Од судот бевме информирани дека првообвинетиот нема да биде спроведен од притвор, со цел да се намали ризикот од ширење на КОВИД-19.

На 24.04.2020 година, рочиштето за главна расправа продолжи во фаза на дополнување на доказна постапка. Притоа беа изведени материјални докази предложени од страна на јавниот обвинител и испитано едно вешто лице од областа на дигитална форензика. Испитувањето на вештото лице се спроведе на начин што на прашање на судот, истиот се произнесе по однос на изготвениот вешт наод и мислење. Дополнително, се спроведе и вкрстено испитување на вештото лице од страна на одбраната. Во текот на испитувањето, јавниот обвинител во повеќе наврати приговараше по однос на начинот на кој се поставуваат прашањата од страна на одбраната, а сите приговори беа нотирани на записник. И во текот на ова рочиште, бранителот на првообвинетиот реагираше и се пожали дека нема доволно време за подготовка на одбрана поради фактот дека обвинетиот се уште се наоѓа во притвор. На ова, претседателот на судечки совет наведе дека по извршен телефонски разговор со надлежни лица во затворот, ќе им бидат обезбедени простории и време за подготовка. Во насока на тоа, првообвинетиот предложи гаранција во замена на мерка притвор, но неговиот предлог беше отфрлен.

Коментар:

Анализираните предмети во овој месец поминаа низ фокусот на одложувањето на рочиштата поради новонастаната состојба со светската пандемија со КОВИД-19. Токму поради овие причини и сосема разбирлив е ставот на судот на одлагање на најголемиот број на рочишта.

Од одржаните рочишта интерес за коментар кај нас побуди практиката на судот во текот на доказната постапка да се дозволуваат дополнителни докази, како и третманот на судот на поднесените приговори од страна на странките во текот на главната расправа при директното и вкрстеното испитување на сведоците.

Имено, во однос на поднесените приговори од странките во однос на неправилното конципирање на прашањата од страна на спротивната странка, сметаме дека не е доволно судот само истите приговори да ги нотира на записник, туку е исто така потребно, што е можеби и позначајно, да побара од странката да го преформулира прашањето и така преформулирано да му го постави на сведокот. Во спротивно, единствено преку едноставно нотирање на приговорите на записник, а при тоа и не носење на одлука по однос на истите, во смисла дали се дозволува или не приговорот и која е последицата од приговорот, ризикуваме странките да приговараат кон содржината на поставените прашања, но истиот приговорот да не произведе какво било дејствие во однос на текот на земањето на исказот на сведокот. На овој начин, во голема мерка се доведува во прашање целисходноста и смислата на процесните одредби што се однесуваат на правилата на поставувањето на прашањата при директното и вкрстеното испитување на сведоците во текот на главната расправа.

Во однос на вториот момент што го напоменавме погоре, односно во однос на можноста за дополнување на доказната постапка, повторуваме дека оваа процесна можност на странките би требало да се користи само во исклучителни ситуации, односно, само доколку настапиле нови околности во текот на главната расправа, а во смисла на рестриктивно толкување на одредбата од членот 394 од ЗКП. Во спротивно сметаме дека доколку судот некритички дозволува дополнување на доказната постапка, во голема мерка може да се наруши теоријата на случајот на странките, како и да се наруши логичниот тек на изведувањето на доказите во текот на главната расправа, а во определени случаи странките може и намерно да калкулираат во поглед на изведувањето на доказите преку одолговлекување на доказната постапка. Конечно, идејата за ваквиот коментар е базиран врз основа на новата концепциска поставеност на судот според ЗКП како пасивен арбитар во текот на главната расправа, како и врз основа на степенот на убедување на судот во однос на теоријата на случајот на обвинителството, каде судот не треба да ја утврди материјалната вистина, туку треба да е убеден надвор од разумно сомневање во вистинитоста на теоријата на случајот на обвинителот.

Конечно, во однос на забележаната практика во однос на исклучувањето на јавноста од главната расправа потсетуваме дека судот треба доследно да ги применува одредбите од членот 356 од ЗКП и при донесувањето на одлуката за исклучување на јавноста од главната расправа, тоа да го направи со образложено решение што е јавно објавено.